

NEFASET LOKANTASI

Tuğba Doğan 1981’de doğdu. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyoloji Bölümü’nü bitirdi. Boğaziçi Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Yüksek Lisans programından “Kaybetmenin Anlatısı: *Mai ve Siyah*, *Huzur* ve *Tutunamayanlar*” başlıklı teziyle mezun oldu. Çeviri ve denemeleri *Cogito*, *Toplumbilim*, *Notos*, *Yeniyazı* gibi dergilerde ve çeşitli derleme kitaplarda yayımlandı. İlk romanı *Musa’nın Uykusu* ile 2015 Notre Dame de Sion Edebiyat Ödülü Mansiyonu’nu aldı. Çevirmenlik ve senaryo yazarlığı yapıyor.

Tuğba Doğan'ın
YKY'deki kitapları

Musa'nın Uykusu (2014)
Nefaset Lokantası (2019)

TUĞBA DOĞAN

Nefaset Lokantası

Roman

YAPI KREDİ YAYINLARI

Yapı Kredi Yayınları - 5362
Edebiyat - 1529

Nefaset Lokantası / Tuğba Doğan

Kitap editörü: **Fahri Güllüoğlu**
Düzeltili: **Cennet Türker**

Kapak resmi: © Serhat Gürpınar, 2019

Kapak tasarımı: **Nahide Dikel**
Sayfa tasarımı: **Mehmet Ulusel**
Grafik uygulama: **Akgül Yıldız**

Baskı: Elma Basım Yayın İletişim Hizmetleri San. Tic. Ltd. Şti.
Tevfikbey Mah. Halkalı Cad. No: 162/7 Küçükçekmece / İstanbul
Telefon: (0 212) 697 30 30
Sertifika No: 12058

1. baskı: İstanbul, Mayıs 2019
ISBN 978-975-08-4486-7

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2019
Sertifika No: 12334

Bütün yayın hakları saklıdır.

Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0212) 252 47 00 Faks: (0212) 293 07 23
<http://www.ykykultur.com.tr>
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: <http://alisveris.yapikredi.com.tr>

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International Publishers Circle üyesidir.

“Kalp düşünebilseydi, atmaktan vazgeçerdi.”

Fernando Pessoa

BİRİNCİ BÖLÜM

Mezara eşekarısı yağdı. Bütün mezarlığa değil, bizim başında durduğumuz, henüz açılmış, taze ölümümüzü bekleyen mezarın üzerine. En fazla bir dakika sürdü.

Dualar okunuyordu. Gözyaşları dökülüyordu. Ben şaşkındım. Başta da sonda da. Beklenmeyen ölümün hızından şaşkındım, ölümün varoluşsal aniliğinden şaşkındım, ölümü ölümlerin değil, yaşayanların düşünmesinden ve konuşmasından şaşkındım. Mezar başındakiler ağlıyordu. Herkesin ağlaması kendine benziyordu. İç çekerek ağlayanlar, dışadönük bir kederle hıçkırarak ağlayanlar, içedönük bir kederle susarak ağlayanlar. Ağlayanlar arada kaçamak gözlerle birbirine bakıyordu. Az sonra gömülecek olan, dün bana bakıyordu. Her şey çok hızlı oldu. Bir ara bir rüzgâr esti, ince, çok ince bir rüzgâr. Yeni kazılıp deşilmiş topraktan yükselen küf kokusu burnuma değdi. Toprağın bile küflendiği bu dünyada yine de daima taze bir şey olabilir mi? İşte tam o ara, ölü mezara indirileceği sırada hangi yönden geldikleri anlaşılmayan eşekarıları, irade sahibi bir bulutun hareketiyle uğuldayarak uçup mezarın içine yağdı. Cenazedekiler etrafa kaçıştı. Ben pek hareket edemedim. Sadece ne olduğunu anlamaya çalışırken bir iki adım geriye doğru sendeledim. Doğrulup kafamı uzattım, mezarın içine baktım. Arılar, sürü halinde indikleri açık mezarın dibine çökerek, sanki o topraktan kendileri için çok zaruri bir şeyleri ikmal eder gibi konmadan bir süre durdular, bedenleri neredeyse yapışık, kanatları birbirine değerken uğuldayıp vızıldayarak yapacaklarını yaptılar, aradıklarını buldular, alacaklarını aldılar ve geldikleri kararlı bir anda yükselip aramızdan geçtiler, havada dağılarak göğe ağıp kayboldular. Arılar geride kalanlarda saf bir hayret bırakarak uçup gitti. Herkesin hayreti kendine benziyordu. Hoca göstermelik bir hayretle “suphanallah” dedi.

Arılar uğuldarken ben düşünüyordum; bu garabet de ne demek oluyor? Bugün burada, bu cenazede bulunanların beraberce gördü-

gü karanlık bir rüyaya benzeyen bu şey, bize ne söylemek istiyor? Çizgi filmin birinde başında gri bir felaket bulutuyla gezen bir karakter vardı. Yağmur sadece onun tepesine yağıyor, olur olmaz anlarda yalnız onu ıslatıyordu. Kimdi o? Bugün burada, bu cenezede bulunanların sonradan çeşitli sohbetlerde kullanacakları bir vesileleri oldu. Herkesin sohbeti kendine benzer. Kötü niyetliler için ölünün arkasından konuşmaya bir vesile, iyi niyetliler için ölenin hikmetini anmaya bir vesile.

Bu neden oldu? Arılar mezarın dibine neden çöktü? Neden bu kadar kısa sürdü? Düşündüm. Aslında şaşılacak bir şey yok. Artık bir tuhaflık bile hakkıyla gerçekleşmiyor. Sahte oldukları derhal anlaşılmayan mucizeler doğmuyor. Belliydi. Dengesiz bir yerdı burası. Giderek daha da dengesizleşti. İşte ben bundan gidecektim. Her şey zehirlendi işte. Hiçbir şey akıyor. Çok uzun bir zamandır. Kıyamet bile tam kopamıyor. Ya da belki kıyamet aslında böyle bir şeydir. Bir seferlik, devasa ve kimseyi kayırmayan felaket değil de gündelik hayatın içinde devam eden, garip, minik düzensizlikler olarak çalışan, her gün yeni bir yere sinip orayı halleden bir şeydir. Aniden başlayıp şiddetle tamamına ermeyen, kendinden sonra gelecek başka bir şeye sebep olmayan, yıkıma değil, yıkımdan hep bir önceki ana benzediğinden bir yeniden doğuş vaadi de taşımayan, bir yere sıkışıp kalmış bir ara zaman, insanlığın evrimindeki mutlak bir duraklama, içindekilerle birlikte bulanma ve donma.

Belliydi. Giderek daha yaşanmaz bir yer oldu. İşte ben bütün bundan gideceğim. Önce niyetler zehirlendi. Sonra sözler ve eylemler zehirlendi. Arada kelimelere saldırdı ve kelimelerin ruhları zedelendi. Kırıldı, taciz edildi, kelimelerin ruhları kaçışa zorlandı. Kelimelere büyük haksızlık yapıldı, anlam bizden uzaklara gönderildi. Soluduğumuz hava dahi bönleşti. İnsanlar ahmaklaştıkça ahmaklaştı. Hiçbir şey yapamadık. İçinde durarak ve bedenlerimizi yakalamasına izin vererek büyük bir çürüme tarihi yarattık.

Bir gün yapay zekâ ya da başka bir kaçınılmaz tesadüf bizi yeryüzünden tamamen silecek. Her şey en başa dönecek. Hayat, kendini sürdürmek için bulaşmak üzere başka bir gezegen, başka bir galaksi, başka bir âlem bulup oraya yerleşecek. Onu anladığım

haliyle dünya, kendimden anladığım kadarıyla ben ve her şey hiç olmamış olacak. Her şey ölmek istiyor. Var olmak isteyen her şey var olmuş sayılmak için ölmek istiyor. Ölümü aramak, ölümlerin içinden kendi ölümünü bulmak, ölümüne yaklaşmak, ona karışmak ve ölünce nihayet bir zamanlar kesinlikle var olmuş olmak istiyor.

İşte benim basıp gitmek istejişimin sebebi bu. Hep bize doğru yaklaşan bir felaket var ama asla gelmiyor, adresi bir türlü bulamıyor, kapımıza varamıyor. Bizi bekleyen esas bir felaket var ve zavallı hayatlarımız da onun, o çok büyük bütçeli filmin henüz sadece fragmanı. Böyle yaşamaktan yoruldum. İşte bundan gideceğim ben. Buradan. Bu zehirlenmiş topraktan.

• • •

Sohbet olmadan mutluluk olur mu? Mutluluk için dil birliğı şarttır. Niye? Çünkü değer birliğı şarttır. Doğru söylüyor. Misal tatile gelen Almancılara bakın, hep orada mutlu olmadıklarını söylerler. Ee, neden dönmüyorlar bu Almancılar o zaman Suphi Ağabey? Bu da evlilerin bekârlık övmesi gibi, boşanın kardeşim o zaman. Nasıl sohbet edeceksin? Portekizce bilmediğine göre İngilizce edecek. İngilizce bilenlerle. Bence daha iyi. Dilin tuzaklarına düşmeden, mecburen bebek gibi, daha doğrusu çocuk gibi... Nesi iyi? Ben konuşmaktan bahsetmiyorum ki sohbet etmek diyorum, şu an yaptığımız gibi. Hiçbir zaman oralı olamayacak, her yerin kendi gerçek sahipleri vardır, kuralları onlar koyarlar. Pek öyle değil Altan Ağabey. Her şey değişti. Artık dışlanmanın da yeni biçimleri var, uyum sağlamanın da. Bu yeni bir dalga. Bununla gidenler farklı. Dünyada her yere birileri başka bir yerlerden gelmiş durumda. Göçmenleri sadece yanlış savaşlar değil yanlış seçimler de yaratıyor artık. Doğru savaş da mı var? Vardır. Zaman değişti. Dünya da bunun farkında. Doğru diyor. Sanmam. Öyle, öyle. Oraya kendi cemaatini, camisini götürecek olanlar gitmiyor artık, Allah'tan korkanlar değil, onunla pek konuşmayanlar gidiyor. Yeni bir Kavimler Göçü. Vizigotlar, Ostrogotlar değil kuşkucular, tedirginler. Zamanla anlarlar, kimse kimseden çok farklı değil artık, hatta emin ol Salih belki onların yazdıklarını onlardan çok okumuştur, hikâyelerini onlardan iyi biliyordur. Keşke internet bir ülke olsaydı, ben de oraya yerleşmek

isterdim. Dünyanın Esenler otogarınız biz, öyle şekilsiz, bunaltıcı. Durulacak yer değil artık. Ben arkadayım Salih Ağabey, en doğrusunu yapıyorsun. İnsan her şeye alışır. İnsan güzel şeylere daha çabuk alışır. Karnaval zamanı geliriz belki seni görmeye. Sen artık yerlisi olmuş olursun o zamana. Ekonomik bilet bulursak. Değil mi? Gideriz tabii.

Salih bir süredir sadece dinliyor, arada rakısından bir yudum alıp tebessümle, başının onaylayan bir hareketiyle bütün konuşmalara konuşmadan katılıyordu. Akşamüstünden beri yemek, içmek ve söylemekle geçen kim bilir kaç saatin bu anında, sorular artık zaten ona sorulmayıp daha ziyade ortaya atılıyor, kelimeler ağızlarından doğrudan bir adres aramadan çıkarak vurgulara, tonlamalara, imalara, nidalara, itirazlara, onaylamalara uğruyor, sanki görünmez bir orkestra şefinin idaresiyle yükselip alçalarak akıyor, sohbet neredeyse kusursuz bir ahenkle kendini yapıyordu.

Bahçede on kişiydiler. Afitap, Suphi, Altan, Şükran, Bahadır, Leyla, Metin, Meral, İbrahim. Ve Salih. Afitap Hanım, Nefaset Lokantası'nı bugün yalnızca Salih'e verdiği veda yemeği nedeniyle açmış, bahçedeki büyük mermer masanın üzerini ta dün gecedan başlayarak ancak hazır ettiği, tamamı onun sevdiği yiyeceklerle donatmıştı. Mezeler. Köpoğlu –pathcan kadar sevdiğim kaç kişi var acaba–, fava –dur dur, getir, zeytinyağı gezdirmeyi unutmuşuz– Girit ezme –beyaz peyniri özlersin– havuçlu kereviz –Afitap insana kerevizi bile sevdirebilir–, yoğurtlu semizotu –semizotu insanın içini temizler–, barbunya pilaki –o tadı veren biber salçasıdır– pancarlı humus ve balkabaklı humus –bunları renk olsun diye böyle yaptım–, bademli roka salatası –mayhoşluk köz kırmızı biberin marifeti–, zeytinli zahter salatası –senin verdiği kırma zeytin bu Salih– enginar ezmesi –enginar karaciğere iyi gelir– buğday cacığı –nanesi bahçeden–, mercimek köftesi –kimyonu uzatsana–, çerkeztavuğu –bir kaşık daha?– Ara sıcaklar. Kremalı fırın patates, pastırmalı paçanga böreği, pazı borani, muska böreği, cevizli pırasa mücveri, içli köfte –helal olsun, ben sırf şu içli köfteyi yapmaya kalksam akşamı bulurdu– Ana yemek. Fırında kuzu kaburga ve şehriye pilavı –vallahi bir ay yemek yemeyeceğim.–

Tatlı. Sütü Nuriye.

Salacak'ın denize inen yokuşlarından birinde bulunan lokanta-
nın küçük arka bahçesinde bu gece toplanmış olanların ortak oldu-
ğu şey yalnızca masayı empresyonist bir tabloya çeviren rengârenk
mezeler, fonda usulca çalan, birkaç kere başa döndüğünü herkesin
fark etmediği şu klasik şarkılar ya da turuncu cılız bir ışık altında
durup durup türlü bahanelerle kaldırılan, farklı şiddetlerle tokuş-
turulan kadehlerin sesleri değildi. Bir esintinin bu gece İstanbul'un
kaç köşesi varsa hepsinden toplayıp getirdiği bütün kokuyu bahçe
duvarlarından sarkan küpe çiçeklerine, kösedeki sardunya ve or-
tancaların kokusuyla çarpıp geceyi mutlaka hepsinin hafızasına
her birinin idrakince, yani ayrı ayrı kazıyan yaz akşamının bu eşsiz
parfümü de değildi. Bu gece belki başka açılardan bakılsa hiçbir
ortaklığı yoktur denilebilecek bütün bu insanları ortaklaştıran şey,
kimisinin tanıdığı, kimisinin ahabası, kimisinin arkadaşı, kimisinin
komşusu, kimisinin dostu olan Salih'e hakkıyla bir veda edebil-
mek isteydi. Salih yarın gece üç uçağıyla Türkiye'den gidecekti.
Brezilya'ya. Gezmeye ya da iş seyahatine değil. Temelli.

“Sade olan her şeyin kalbi olan bir şey var işte bu şarkıda da;
asalet. Bana sorarsanız şarkılar içinde bambaşka bir şarkıdır bu. Bir
defa içinde gönül var, ah var ve şarkılar var. Kendi şarkılığı üze-
rine de düşünen bir şarkı, muhteşem. Ve bir gençlik masasından
bahsediyor. Bu andan, buradan bahsediyor. Bizimki de bir gençlik
masası. Birbirini seven insanların etrafında toplandığı her masa
bir gençlik masasıdır. Yaşlarımız ne olursa olsun. Ruh yaşlanmaz,
seven ruh asla yaşlanmaz. Bütün şarkılar sevgilinin adını taşıyor
diyor. Çok basit ve bu yüzden çok derin. Dinleyelim çocuklar, ben
anlatamıyorum onu, şarkı zaten kendisini anlatıyor. Ne acayip
kadınlar, adamlar, ne güzel insanlar yaşamış bu topraklarda. İnsan
hakikaten coşkulanıyor.” Kadehler Safiye Ayla için kalktı.

Salih bir buçuk ay önce çalıştığı gazeteden kovulmuş, zorunlu-
luk ve alışkanlıklardan bir anda boşalarak tamamen kendisine kalan
günlerini ne yapıp da dolduracağını bir süre bilememiş, işsizliğin
getirdiği acemiliği üzerinden silkeleyip atmak için zamanının bü-
yük bölümünü zaten müdavimi olduğu, haftada en az beş akşam

yemek yediği Nefaset Lokantası'nda geçirir olmuştı. Altan yıllardır emekliydi; emekliliğin armağanı mı laneti mi olduğuna bir türlü karar veremediği sonsuz bir zamana sahipti ve bu bir ayda o da lokantaya her zamankinden daha sık uğramaya başlamış, kovulduktan kısa bir süre sonra İstanbul'u terk edip Rio'ya yerleşme kararı alan, yıllardır tanıdığı ve kendine hiç benzemeyen bir oğlu sever gibi sevdiği Salih'i gitmekten vazgeçirmek için bildiği bütün dilleri dökmüştü. Altan böyle bir adamdı. Bazı insanların doğasında umut içkindir. Memleketin muhtelif dönemlerinde hiçbir muktedir tarafından yeterince sarıh bir biçimde sınıflandırılıp da hakkında kesinleşen bir hükme varılamadığı için kimseye yaranamamış, bir tür her devrin şaibeli kontenjanına alınarak başından türlü soruşturmalar, mahkemeler, tutukluluklar, ihraçlar ve göreve iadeler geçmiş, nihayet güç bela emekli olmuş bir ordu mensubu olduğu halde, şimdi yetmişine merdiven dayamış bu adamda, memleketi bırakıp gitmekten imkânsız bir seçenek olarak bahsettiğine göre, umutla beraber muhtemelen inat da mündemiçti.

Salih tanıdığı herkesten gidişiyile ilgili söylenebilecek her şeyi duymuş ama en çok Altan'la konuşmuştu. Etraftaki esnafa ve Salacıklılara pazar günleri hariç birbirinden lezzetli ev yemekleri sunan Nefaset Lokantası'nın sakinleri, müşterileri, Salih'in yemeklerini çoğu zaman beraber yediği en yakın arkadaşı Metin, elektrik, su, doğalgaz faturasını okumaya gelen, çöp vergisi, işgaliye ücreti ve sair taleple gınaşırı kapıda beliren belediye ve muhtelif devlet dairesi çalışanları ve arka bahçede besledikleri kedi de bir ay boyunca yakaladıkları yerden bu konuşmaların kulak misafiri oldu. Altan, Salih'i gitmekten vazgeçirmeye çalışırken bazen tansiyonu çıktı, sinirleri gerildi, bazen sesinde kederli bir şefkat tonu belirdi.

Önce Salih'e “gitmek istiyorsun çünkü memleketi kendine layık bulmuyorsun, beğenmiyorsun” dedi. Beğenmediğin kendin olmaya-sın? Beğenmeyen değil, kalamayan gider. Niye kalamayasın Salih? Burası senin memleketin. Doğup büyüdüğün yer. Ülkenin lisesinde oku, ülkenin üniversitesinde oku, ekmeğini ye, suyunu iç, oksijeni-ni tüket, sonra da gideceğim ben, niye çünkü beğenmiyorum. Yedi içti kaçtı. Salih, “içine doğduğum, seçmediğim şeylerle onları olduklarından daha iyi bir hale getiremiyorsam övünmeyeceğim